

Sint-Lambrechts-Herk in 1843, door de ogen van de administratie van het kadaster¹

Een onderzoek door de administratie van het kadaster

1843 en de jaren daar rond is een periode waarvoor er meer dan voor andere delen van de negentiende eeuw bronnen bewaard zijn over het leven van de mensen in onze dorpen. België was meer dan tien jaren onafhankelijk, en nieuwe administraties – zoals de diensten van het ministerie van financiën – kwamen op kruissnelheid, en die hadden systematisch vergaarde informatie nodig om te kunnen werken. Eén van die diensten was de administratie van het kadaster.

Gedurende heel het ancien régime was de gemeentelijke fiscaliteit grotendeels op het grondgebruik gebaseerd. Na de aanhechting van de Belgische provincies bij de Franse Republiek in 1795-1796 werden hier de Franse wetten op het kadaster van toepassing. In Limburg duurde het nog tot in de jaren 1840 voordat de hele operatie van het kadastraal opmeten en identificeren van de eigenaars achter de rug was. In die context werden door de provinciale directie van het kadaster te Hasselt in 1842 en 1843 de zogenaamde *processen-verbaal van afpaling* aangelegd. In deze dossiers bracht de administratie voor elke gemeente in Limburg de stukken bijeen die nodig waren om de gemeentegrenzen en de waarde van het

onroerend goed vast te stellen. Deze dossiers worden nu in het Rijksarchief in Hasselt bewaard, en kunnen er door iedereen geraadpleegd worden.

Dat de oppervlakte van de percelen of de grootte van de woningen daarbij van belang was, is evident. Maar het kadaster keek verder dan dat. Ook de ligging van de gemeente, de kwaliteit van de wegen, de afstand tot de marktplaatsen, de gemiddelde prijzen van de veldvruchten op die markten, de aanwezigheid van een rivier die een watermolen kon aandrijven, eventuele industriële of handelsactiviteiten in de gemeente: het had allemaal invloed op de waardering van het vastgoed.

Eén van de voornaamste documenten in elk gemeentelijk dossier is het zogenaamde document 5, de *Tabel van classificatie der grondeigendommen*. Voor Sint-Lambrechts-Herk werd dat document op 14 april 1843 afgerond. Het biedt ons een *geschreven foto* van het dorp in die tijd. Het document bevat een algemene beschrijving van de gemeente, met bijzondere aandacht voor de afstand tot de voornaamste steden in de omgeving, de wegen, de waterlopen, de aard van de economische activiteiten, de bewoning en het inwonersaantal: dingen die een invloed kunnen hebben op de waarde van het onroerend goed. Vervolgens bevat het een indeling van de

¹ De inhoud van deze bijdrage is gebaseerd op het dossier dat de administratie van het kadaster in 1843 samenstelde met het oog op het vaststellen van de omgevingsfactoren die de waarde van het onroerend goed in Sint-Lambrechts-Herk bepaalden: Rijksarchief Hasselt, *Archief van de provinciale directie van het kadaster. Processen-verbaal van afpaling*, nr. 150.

Deze bijdrage werd samengesteld door Bettina Lanckriet, Jos Putzeis, Stefan Putzeis, Stefan Schevenels, Willy Van Ingelgom, Jan Verhelst, Roger Vermeulen, Bernard Voordeckers, Josée Wolfs, Pieterjan Buggenhout en Rombout Nijssen tijdens de workshop *Hoe schrijf ik een historisch verantwoorde tekst?* ingericht door Heemkunde Vlaanderen in Sint-Lambrechts-Herk op 28 september 2013.

Op basis van de eerste kadastrale opmetingen vervaardigde de cartografische dienst van het leger voor iedere gemeente een eerste topografische kaart, de zogenaamde *kadastrale reductie*. Die van Sint-Lambrechts-Herk werd in 1849 afgewerkt.

woningen, weiden, akkers, hooilanden, brouwerijen en andere onroerende goederen in klassen, met de vermelding van de geschatte jaarlijkse huuropbrengst, *het kadastraal inkomen* zouden wij zeggen, van die goederen.

De periode 1840-1845 is ook op monetair vlak een interessante tijd. België was sinds het najaar van 1830 onafhankelijk, maar er ging enige tijd overheen voordat men het eens werd over de nieuwe munt van het koninkrijk. In de wet van 5 juni 1832 werd vastgelegd dat de *frank* de Belgische munteenheid zou worden. De frank, zo zegt de wet, is een muntstuk van vijf gram zilver. Van dan af kon begonnen worden met productie van de nieuwe munt. Niet alleen muntstukken van één frank moesten in voldoende grote aantallen aangemaakt worden, maar ook zilverstukken van vijf frank, twee frank, een halve frank en een kwart frank, en koperstukken van één, twee, vijf en tien centiemen, die nodig waren voor dagelijks gebruik.

In 1830 circuleerde hier vooral de Nederlandse gulden, die ongeveer dubbel zoveel zilver bevatte als de frank en dus ongeveer twee keer zoveel waard was, maar ook de Franse

frank werd veel gebruikt. Ook oude munten, van voor de Franse tijd, waren nog in beperkte mate in omloop. De nieuwe Belgische munten werden aangemaakt vanaf 1832. De productie verliep echter zo langzaam dat de gulden nog jarenlang het belangrijkste betaalmiddel bleef. Toen de diensten van het kadaster in 1843 de waarde van het onroerend goed in Sint-Lambrechts-Herk vaststelden, drukten zij geldbedragen nog steeds in guldens uit. Geleidelijk aan zou de gulden in België uit circulatie gaan. De Franse frank daarentegen, die ook vijf gram zilver bevatte, en dezelfde waarde had als de Belgische frank, bleef nog decennialang een veel gebruikt betaalmiddel.

De gegevens van het kadaster van 1843 lichten ons in het bijzonder in over de woningen van destijds. Sint-Lambrechts-Herk had 1135 inwoners. Het kadaster telde er 227 woningen, die verdeeld werden over 9 categorieën. De eerste en de tweede categorie bevatten elk één woning: het kasteel van Wideux en het kasteel van Herk. De controleur van het kadaster beschreef het kasteel als een *schoon, hoewel naer den ouden bouwkonst getimmerd, van een aental boven en benedenplaezen voorzien, heeft daerbij schoone stallingen en koetshuis*

en eene landhoeve die zich er aen vastsluit. Het kasteel van Wideux werd getaxeerd op een belastbaar inkomen van 240 gulden. Het kasteel van Herk, eigendom van burgemeester Charles de Cecil, beschreef hij als *eenen naer den nieuwen smaak wel ingerigte woning, hebbende insgelijks beneden en bovenplaatsen, schoone stallingen en koetshuis*. Dit kasteel werd getaxeerd op 120 gulden. De huizen in de achtste en de negende categorie, waarvan er respectievelijk 75 en 35 waren, werden op 6 en 3 gulden getaxeerd. Zij worden beschreven als *huizen van arbeiders, geringe landbouwers, en ambachtslieden, en als hutten veelal alleen van eene deur en eene venster voorzien, en die den behoeftigen tot schuilplaats verstrekken*. De kerk en de pastorij waren als gebouwen van openbaar nut vrijgesteld van belasting, en werden door het kadaster niet in het overzicht opgenomen.

Woningen in Sint-Lambrechts-Herk in 1843	
Belastbaar inkomen in gulden	Aantal
240	1
120	1
36	2
27	7
21	9
15	38
9	59
6	75
3	35

De woningen lagen verspreid over de gemeente. Het centrum van het dorp bestond naast de kerk en de pastorij uit niet meer dan een tiental woningen.

De wegen in Sint-Lambrechts-Herk lagen er nog precies zo bij als een eeuw vroeger. De steenweg van Hasselt naar Sint-Truiden doorliep de gemeente van het noorden naar het zuiden. Daarnaast signaleert het verslag van de diensten van het kadaster nog het bestaan van drie buurtwegen. De andere wegen waren het vermelden niet waard: aarden wegen, die evenals de buurtwegen *gedurende den winter en het regenachtige jaertijd in eenen onbruikbaren staet zijn*.

Takken van bomen en hagen langs de wegen, die het verkeer konden belemmeren, moesten jaarlijks in het voorjaar door de eigenaars van de belendende percelen gesnoeid worden. Van het hout dat dat opleverde werden mutsaarden voor de broodoven gemaakt.

In veel gemeenten kregen de buurtwegen jaarlijks na de winter een onderhoudsbeurt. Dat gebeurde met de middelen die er waren, en dat was dikwijls niet veel meer dan aarde en houtafval om de gaten in de wegen te vullen, en een aantal karrevrachten keien. De dorpelingen die voor dit onderhoudswerk de handen uit de mouwen staken, mochten een bepaald bedrag van de door hen verschuldigde gemeentebelastingen aftrekken. De waarde van een werkdag werd jaarlijks door de bestendige deputatie vastgesteld. In 1842 was dat 80

De woningen in Sint-Lambrechts-Herk werden door de schatter en de controleur van het kadaster als volgt beschreven:

De eerste klasse bevat het zoogenoemd kasteel van Wideux, hetgeene schoon, hoewel naer den ouden bouwkunst getimmerd, van een aental boven en beneden plaatsen voorzien, heeft daerbij schoon stallingen en koetshuis en eene landhoeve die zich er aen vast sluit.

De tweede klasse bestaat uit eenen naer den nieuwen smaak wel ingerigte woning, hebbende insgelijks beneden en boven plaatsen, schoone stallingen en koetshuis. De derde klasse is een goed van steen gebouwde en wel ingerigte pachthoeven, hebbende verscheidene redelijk goed ingerigte vertrekken, en wel verdeelde landbouwers aengehoorigheden.

De vierde en vijfde klasse bestaat deels uit hout, steen en leem getimmerde pachthoeven, minder gerieflijk ingerigt als voorgaende, doch insgelijks van de tot den landbouw noodige aengehoorigheden omgeven.

De zesde klasse zijn van hout en leem zamengesteld, vrij groot gerieflijk tot den landbouw als ook eenige wegens hunne ligging voor kroeghuizen geschikt, in het algemeen wel onderhouden.

De zevende en achtste klasse bevatten voor het grootste gedeelte huizen van arbeiders, geringe landbouwers en ambachtslieden.

De negende klas is slechts zamengesteld uit hutten, veelal alleen van eene deur en eene venster voorzien en die den behoeftigen tot schuilplaats verstrekken.

centiem. Voor een dag werk met een paard, ingespannen of niet, mocht men 2 frank in rekening brengen, en voor een dag vrachtvervoer met een kar die door een os getrokken werd, 1,5 frank.

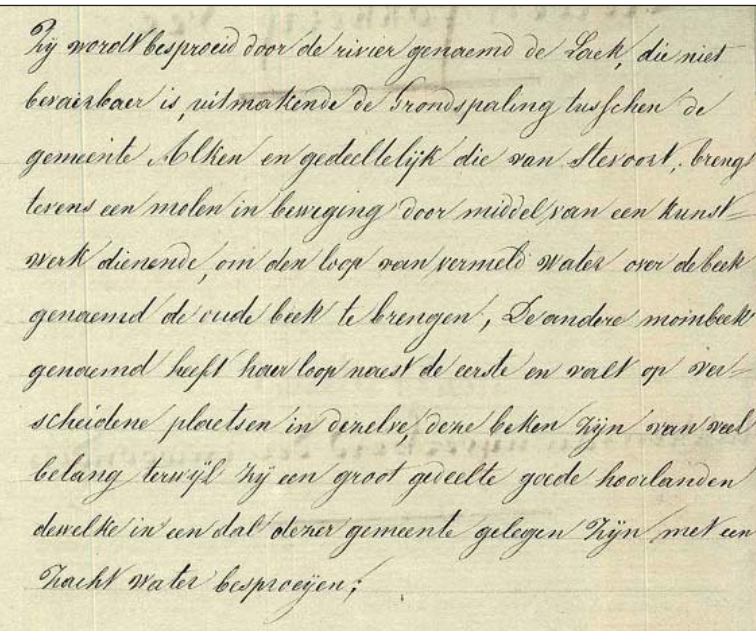
De kantonnier²

Het dagelijks onderhoud van de buurtwegen was destijds toevertrouwd aan zogenaamde *kantonniers*. Zij werden aangesteld door de bestendige deputatie, en betaald door de gemeenten waarin zij werkzaam waren, volgens een door de bestendige deputatie vastgestelde verdeelsleutel. Hun jaarwedde bedroeg 300 frank.

Voor Sint-Lambrechts-Herk werd op 2 maart 1842 J. Ketelagiers uit Hasselt tot kantonnier aangesteld. Hij moest wekelijks twee dagen besteden aan het onderhoud van de wegen in Diepenbeek, telkens één dag aan de wegen in Hasselt, Kuringen en Zonhoven, en telkens een halve dag aan de wegen in Wimmertingen en in Sint-Lambrechts-Herk. Diepenbeek droegen jaarlijks 100 frank bij aan zijn wedde, Hasselt, Kuringen en Zonhoven elk 50 frank en Sint-Lambrechts-Herk en Wimmertingen elk 25 frank.

² *Mémorial administratif de la province de Limbourg de 1842*, Hasselt, 1842; *Zo ging dat in Limburg in 1842: de benoeming van de gemeentelijke kantonniers*, in *Heemkunde Limburg*, 2012, 1, p. 6-10.

Fragment van de Tabel van klassificatie der grondeigendommen van Sint-Lambrechts-Herk.

Buiten de woningen en boerderijen merkten de controleurs van het kadaster in Sint-Lambrechts-Herk nog een watermolen, vier brouwerijen en een pannembakkerij op, waarvan zij het kadastraal inkomen vaststelden. Over de molen stelt het verslag dat de helft van de inwoners van de gemeente van de diensten van deze molenaar gebruik maakte. Het belastbaar inkomen werd vastgesteld op 180 gulden. De aanwezigheid in het dorp of in de naaste omgeving van een rivier met voldoende debiet om een watermolen aan te drijven was van grote betekenis. Omzeggens iedereen in onze dorpen bakte immers zijn eigen brood. Meel werd weinig verhandeld. De boeren teelden zelf het graan dat zij nodig hadden, en andere dorpsbewoners kochten graan bij de boeren. Om de twee tot drie weken ging men met een zak graan – meestal rogge – naar de molen om het tot meel te laten malen. De reden waarom men geen grotere hoeveelheden ineens liet malen, lag in de beperkte houdbaarheid van meel. Het gedorste, niet gemalen graan was erg lang houdbaar, op voorwaarde dat het droog bewaard werd. Meel was veel gevoeliger voor vocht, en kon niet lang bewaard worden zonder te bederven. Wie gebruik kon maken van een molen in het eigen dorp kon dus op dit punt veel efficiënter werken dan iemand die twee dorpen verder reizen moest.

Twee brouwerijen worden getaxeerd op 18 gulden, en twee op 12 gulden. Zij waren in de ogen van de controleur van weinig betekenis uit hoofde dat er geen bier voor buiten de gemeente gebrouwd wordt. Eén van de twee grotere brouwinstallaties hoorde bij het kasteel van Wideux, het tweede lag naast de kerk en bevoorradde het dorpscafé. Eén van de andere brouwerijen functioneerde in 1843 niet, maar werd toch belast. In de pannembakkerij werden dakpannen gemaakt. Er werd met twee ovens gewerkt, waarin respectievelijk 10.000 en 12.000 pannen gebakken konden worden. Zij lag aan de steenweg,

op een plek waar de potaarde ontgonnen kon worden, en blauwe pannen opleverde. Volgens de controleur bracht zij haar eigenaar jaarlijks niet meer dan 6 gulden op.

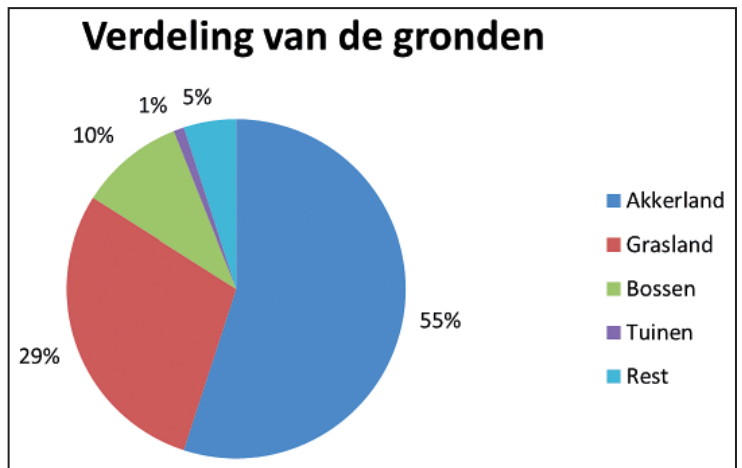
Over de veestapel vernemen wij in het verslag van de diensten van het kadaster weinig. Van de paarden wordt vermeld dat zij voor eigen gebruik gekweekt worden, en dat er weinig buiten de gemeente verkocht werden. Van de runderen vernemen wij dat er meer van verkocht werden. Het feit dat er vrij veel beemden waren, waar de koeien het nagras konden afgrazen, was een troef voor Sint-Lambrechts-Herk. Tot slot wordt het bestaan van drie schapenkuddes vermeld, die gehoed werden langs het struweel en de wegkanten.

Varkens werden in 1843 ook nog gehoed: zij zochten onder het toezien oog van een varkenshoeder zelf hun kost bijeen langs de wegkanten, in hakhoutbosjes, of op de akkers waarvan de oogst weggevoerd was. Daarnaast werden zij gevoed met het afval dat de boerderij voortbracht: de aardappelen die te klein waren voor menselijke consumptie, de aardappelschillen, en andere afval uit tuin en keuken. Zelden hield men er meer dan twee.

Akkers en weiden

Uit de opmeting door het kadaster uit 1812 bleek dat Sint-Lambrechts-Herk 1128 hectaren groot is. 616 hectaren of circa 55 % daarvan was akkerland, 29 % bestond uit weide, hooiland en boomgaarden. 112 hectaren of bijna 10 % van de oppervlakte was bebost. De tuinen besloegen amper 1 % van de oppervlakte van de gemeente. De resterende oppervlakte betreft wegen, wegkanten, beken, enkele vijvers, de parken bij de kastelen en de gebouwen.

Er bestonden grote verschillen in waarde van het ene perceel land tegenover het andere. Het akkerland werd in vier catego-

rieën verdeeld, waarvan de netto opbrengst op een bedrag van 26 gulden – voor de *zwaere geelachtigen zandgrond, deels met leem gemengd, van goede hoedanigheid en tamelijk ligt te bewerken*, die *zeer voordeelig bij de woningen gelegen* was en waarop rogge, haver en klaver geteeld werd – en 10 gulden per hectare voor de *vochtige, eenigzins kleiachtige zandgrond* waar meer aardappelen op geteeld werden en die men om de zes jaren liet braak liggen.

De voornaamste teelt was de graanteelt: tarwe, rogge, gerst, haver en boekweit. Aardappelen waren een even belangrijk voedingsbestanddeel, en in de tuinen werden groenten geteeld. Als diervoeder diende naast de haver vooral het hooi en de klaver. De meeste hooilanden werden één keer per jaar gemaaid, daarna werden zij begraaasd. Het hooi diende als wintervoorraad voor de runderen en de schapen die de winter door gehouden werden.

Het verslag van de inspecteurs van het kadaster licht ons ook in over de teeltschema's die gehanteerd werden om de gronden maximaal te laten renderen. De derde klasse akkers werden afwisselend met rogge, haver, klaver, twee jaren rogge, en boekweit bezaaid.

De groentetuinen waren grotendeels met hagen afgezet, met fruitbomen beplant, en werden volgens het kadaster goed onderhouden. De beste tuinen werden de helft hoger getaxeerd dan het beste akkerland.

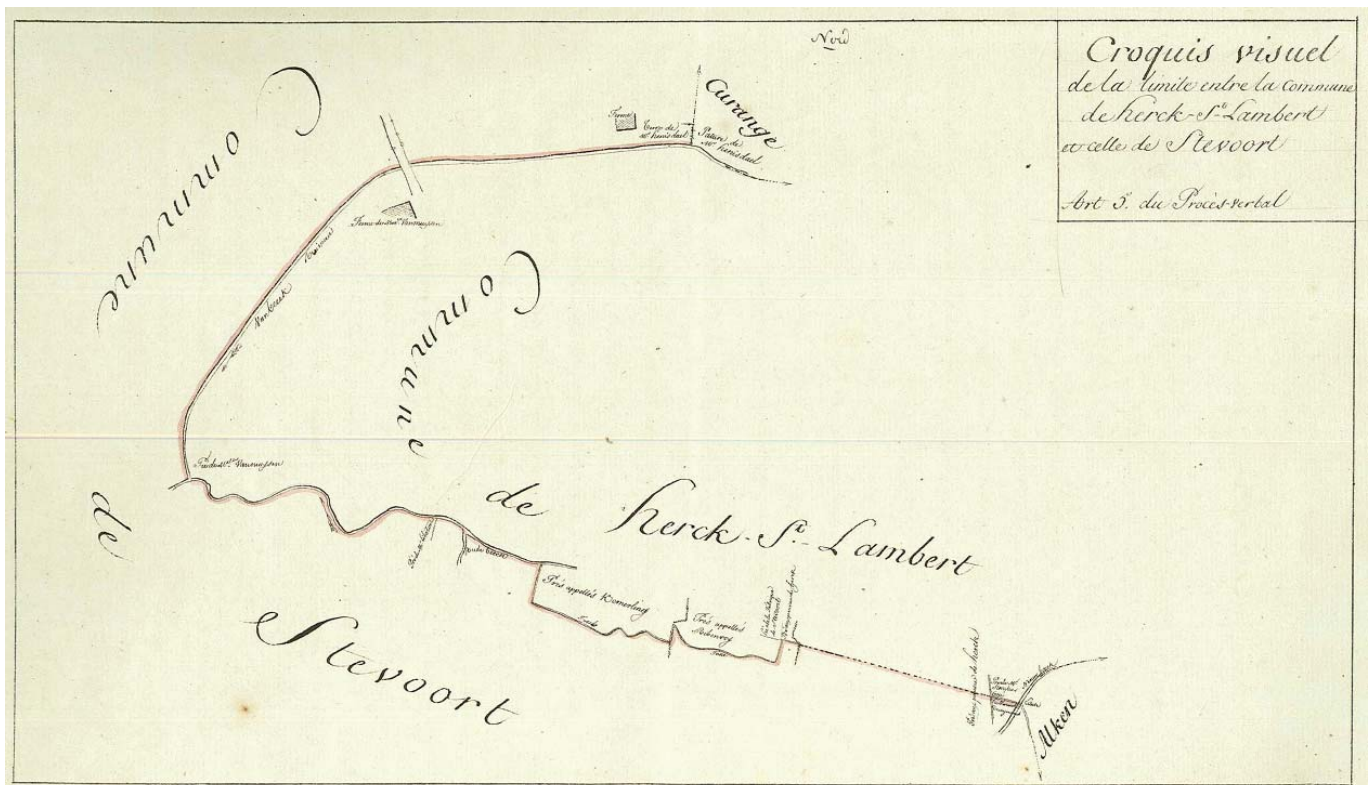
De boomgaarden lagen dicht bij de woningen. Er stonden appel- en perenbomen. De controleurs waren niet onder de indruk van de kwaliteit van de bomen, die volgens hen *van geen beste voortgang* waren. In economisch opzicht was

hun betekenis als weide groter dan die van de fruitopbrengst. De weiden lagen verspreid over de gemeente, en hun geschatte opbrengst liep naar gelang hun ligging en hun ondergrond uiteen van 50 tot 10 gulden per hectare. Het hooiland lag grotendeels in de vallei van de Herk, waar zij in de winter overstromden. Naargelang de kwaliteit van het gras liep hun opbrengst uiteen van 50 tot 15 gulden per hectare per jaar. Bossen waren er weinig: 10 % van de oppervlakte was bebost. Het ging meestal om minder goed gelegen percelen, waarop men de rechte eiken liet opgroeien, terwijl de andere bomen – hoofdzakelijk hazelaren en berken – om de zes of acht jaren gekapt werden om hout voor het vuur of de broodoven te leveren. Naargelang de kwaliteit van de eiken en de hoeveelheid brandhout, varieerde de opbrengst van deze bossen van 17 tot 10 gulden per hectare.

Op de kleine stukjes grond langs de weg, die niet bewerkt werden, werden de schapen gehoed. Daarom werden zij toen *schaapsweiden* genoemd.

En hoeveel brengt dat op ?

De bepaling van het jaarlijks te verwachten inkomen uit de verschillende soorten grond was weldoordacht. Voor elke categorie van akker werd eerst de vruchtwisseling bekeken: de meeste gronden werden immers volgens een vast patroon

De grens van Sint-Lambrechts-Herk en Stevoort, uit het proces-verbaal van afpaling.

jaarlijks met andere vruchten bezaaid. In Sint-Lambrechts-Herk werden de akkers van de eerste klasse bewerkt in een zesjarige cyclus. In het eerste jaar werden zij voor één vierde met aardappelen beplant, en voor drie vierde met rogge bezaaid. Het tweede jaar werden zij voor één vierde met rogge en voor drie vierde met haver bezaaid. Het derde jaar werd de hele oppervlakte met klaver ingezaaid, het vierde jaar voor de helft met tarwe en voor de helft met rogge, in het vijfde jaar werd er rogge gezaaid, en in het zesde jaar haver.

Vervolgens werd nagegaan hoeveel men gemiddeld per hectare van die vruchten kon oogsten. Op de beste grond was dat het eerste jaar 35 hectoliter aardappelen en 10,5 hectoliter rogge. Voor het tweede jaar werd uitgegaan van een oogst van 3,5 hectoliter rogge en 15,75 hectoliter haver. Het derde jaar bracht de grond een hectare klaver op, en het vierde jaar gemiddeld 6 hectoliter tarwe en 7,5 hectoliter rogge op. Het vijfde jaar kon er 13 hectoliter rogge geoogst worden, en het zesde jaar 21 hectoliter haver per hectare.

Dan werd aan de hand van de gemiddelde prijzen van de veldvruchten in de periode 1812-1826 op de markt van Hasselt, de waarde van al die veldvruchten berekend. De aardappelen van het eerste jaar waren 47,60 gulden waard, en de waarde van de rogge werd geschat op 57,96 gulden. Het tweede jaar werd uitgegaan van een marktwaarde van 19,32 gulden voor de 3,5 hectoliter rogge en 47,71 gulden voor de 15,75 hectoliter haver. Het derde jaar bracht de klaver 47,71 gulden op, en de marktwaarde van de tarwe en de rogge van het vierde jaar werd samen geschat op 92,34 gulden. De rogge van het vijfde jaar kon verkocht worden voor 71,76 gulden, en de haver van het zesde jaar voor 63,63 gulden. Over zes jaren bracht een hectare van deze grond dus veldvruchten op met een marktprijs van 448,03 gulden.

Na de opbrengsten werden de kosten onder de loep genomen. Die 448,03 gulden was immers geen zuivere winst. In de eerste plaats moest de grond klaar gemaakt worden om bezaaid te worden. Hij moest geploegd, geëgd, en weer gelijk gemaakt worden. Nauwkeurig werd onderzocht hoe vaak de grond op een periode van zes jaren deze bewerkingen nodig had. Zo kwam men op een periode van zes jaren, met de voorgaande vruchtwisseling, aan 10,5 beploegingen. De kost daarvan werd op 7 gulden per beploeging gerekend, inbegrepen het eggen en het loon van de dagloner, zodat voor deze kostenpost 73,50 gulden ingebracht mocht worden.

Ook zaaien kost geld. Het plantgoed voor de aardappelen en het zaaigoed voor de rogge van het eerste jaar kostte 8,50 en 7,24 gulden. Het tweede jaar was voor 2,42 gulden zaaigoed voor rogge en voor 6,81 gulden zaaigoed voor haver nodig. De klaverzaad voor het derde jaar kostte 6,06 gulden, de tarwe en de rogge voor het vierde jaar 8,49 en 4,83 gulden, de rogge voor het vijfde jaar 9,66 gulden en de haver voor het zesde jaar 9,09 gulden.

Het loon voor de zaaier werd ook niet vergeten: destijds werd hier 35 centiemen betaald om één hectare in te zaaien. Over zes jaren werd het land vijf en drie vierden keer in zijn geheel ingezaaid. Samen kostte dat 2,01 gulden aan werktijd.

Daarmee was de boer nog niet uit de kosten. De hoeken en kanten van de percelen, waar hij met de ploeg niet bij kon, moesten met de schop omgegraven worden, er moesten afwateringsgrachten gegraven worden – de akkers waren immers nog niet gedraineerd –, het onkruid moest uitgetrokken en verzameld worden, de distels moesten uitgestoken worden, en muizen en slakken moesten verdelgd worden. In de oogsttijd moest het koren gemaaid, gebonden en opgezet worden in schoven en vervolgens op wagens geladen en ingeschuurd worden, en in de winter moest men het dorsen en wannen. De aardappelen moesten geplant, aangehoogd, uitgedaan, verzameld, vervoerd en weer gelost worden. De kosten voor al deze werkzaamheden begrootte men op 93,74 gulden per hectare voor een cyclus van zes jaren.

Tot slot werd nog rekening gehouden met de kosten voor het vervoer van het mest naar het land en het vervoer van de vruchten naar de markt. Men ging er van uit dat deze posten samen, gezien de slechte staat van de wegen, 13 % *van den generalen opbrengst* of 58,24 gulden uitmaakten. Hier wordt erg duidelijk dat het kadaster rekening hield met theoretische kosten: het grootste deel van het graan werd immers in het dorp zelf verbruikt.

Door al deze kosten op te tellen kwam men aan 290,59 gulden onkosten op zes jaar. Dat bedrag werd afgetrokken van de bruto opbrengst van 448,03 gulden, zodat *den zuiveren opbrengst* op zes jaren nog 157,44 gulden bedroeg. Dat bedrag werd dan gedeeld door zes, en zo kwamen de diensten van het kadaster aan een jaarlijkse netto opbrengst van een hectare van de beste akkergrond in Sint-Lambrechts-Herk van 26,24 gulden, of afgerond 26 gulden.

In zo verre de diensten van het kadaster juist zaten met hun berekening, betekende dat, dat de kosten 64,85 % van de bruto opbrengsten bedroegen. Voor de akkers van de tweede klasse was dat 68 %, voor die van de derde klasse 70 % en voor de vierde klasse grond bedroegen de onkosten 72 % van de opbrengst.

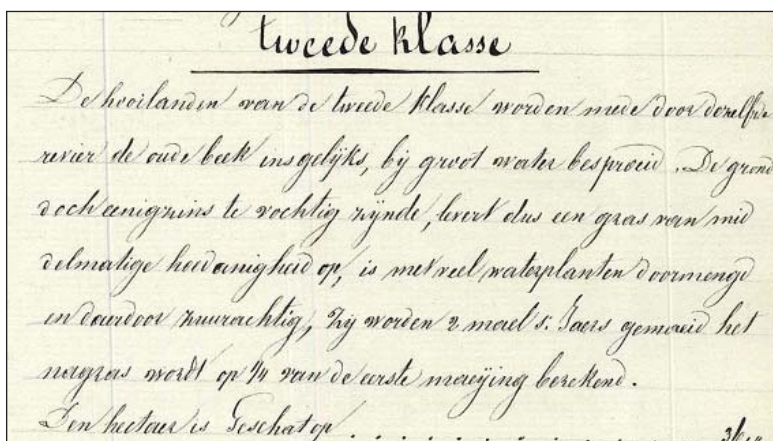
De hooilanden van de eerste klasse werden verondersteld jaarlijks per hectare 3700 kg hooi van eerste kwaliteit op te leveren. Dat hooi kon verkocht worden aan 20 gulden per ton, zodat de verkoopwaarde van de opbrengst 74 gulden bedroeg. De kosten van het onderhoud van de beemden, *bestaende in schoonhouden der slooten, gelijkmaken der molhopen en andere dergelijke kosten* werden ruim begroot op 3 gulden per hectare, en die voor het maaien en hooien van het gras en voor het inschuren van het hooi op 21 gulden. De netto opbrengst bedroeg volgens deze berekening nog 50 gulden per hectare.

Hooiland van de tweede klasse bracht gemiddeld 3200 kg hooi per jaar op, dat evenwel van mindere kwaliteit was en waarvan de waarde werd geschat op 18 gulden per ton of 57,60 gulden per hectare. De kosten werden begroot op 37 % van de opbrengst of 21,30 gulden, zodat de netto opbrengst nog 36,30 of afgerond 36 gulden bedroeg.

Hooiland van de derde klasse bracht 2600 kg op, dat verkocht kon worden voor 16 gulden per ton. Van deze opbrengst van 41,60 gulden werd 40 % of 16,64 gulden kosten afgehouden, zodat de netto opbrengst nog 24,96 of afgerond 25 gulden bedroeg.

Fragment van de Tabel van klassificatie der grondeigendommen van Sint-Lambrechts-Herk.

De gegevens over de verschillende categorieën van akkerlanden, weilanden en andere landerijen, en over hun opbrengsten, samengebracht in document 5 van het kadaster, de *Tabel van klassificatie der grondeigendommen*, zeggen op zich nog niets over het aandeel van ieder van die gronden in het dorpsareaal. Daarvoor dient document 11: de *Verzameling van de inhoudsgrootte en belastbare opkomst der gemeente*. Dit bevat een overzicht van de verschillende soorten landerijen, met opgave van de oppervlakte van elke soort.

Soorten grond	Waarde per hectare	Oppervlakte
Akkerland eerste klasse	26	48 ha 32 a 83 ca
Akkerland tweede klasse	20	201 ha 38 a 42 ca
Akkerland derde klasse	15	320 ha 53 a 37 ca
Akkerland vierde klasse	10	46 ha 0 a 18 ca
Tuinen eerste klasse	39	71 a 14 ca
Tuinen tweede klasse	33	11 ha 3 a 79 ca
Tuinen derde klasse	26	
Boomgaarden eerste klasse	33	6 ha 95 a 91 ca
Boomgaarden tweede klasse	20	27 ha 96 a 31 ca
Weiland eerste klasse	50	7 ha 24 a 9 ca
Weiland tweede klasse	20	98 ha 34 a 43 ca
Weiland derde klasse	15	51 ha 54 a 36 ca
Weiland vierde klasse	10	
Hooiland eerste klasse	50	49 ha 63 a 37 ca
Hooiland tweede klasse	36	68 ha 99 a 42 ca
Hooiland derde klasse	25	16 ha 43 a 38 ca
Hooiland vierde klasse	15	
Bossen eerste klasse	17	38 ha 85 a 94 ca
Bossen tweede klasse	10	73 ha 46 a 43 ca
Vijvers	15	1 ha 43 a 15 ca
Poelen		
Schaapsweiden, kreupelhout	1	6 ha 22 a 93 ca
Lustgronden (park)	26	3 ha 36 a 28 ca
Gebouwen		6 ha 80 a 51 ca
Totale oppervlakte		1128 ha 8 a 27 ca